

ПЕДАГОГІЧНИЙ ОН-LINE ФОРУМ З ПРОБЛЕМ СПЕЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ

Ірина ГУДИМ, Інститут спеціальної педагогіки Національної академії педагогічних наук України,
м. Київ, Україна

The article is devoted to the first event of educational forum – all-Ukrainian on-line conference which was held on October 15, 2014. The conference was devoted to the content of primary education for children with special needs, presentation of curriculum for preparatory classes, 1 – 4 grades of special secondary schools and its possible usage in inclusive education.

Such annual educational online forums are planned to be held in the future. Scholars, teachers, practicing teachers of special and inclusive education, parents and all who are interested in educational problems, psychological and pedagogical support and rehabilitation of children with special educational needs are welcome to participate in the online forums.

More information is available at the Institute of Special Pedagogy – [www. http://www.ispukr.org.ua](http://www.ispukr.org.ua)

Методологічні зміни парадигми освіти дітей з особливими потребами в сучасних умовах викликають багато проблем та суперечностей. Вирішенню яких, сприяє проведення зібрань фахівців психолого-педагогічного профілю з метою широкого обговорення та презентації наукового та навчально-методичного практичного досвіду реалізації інновацій в освіті.

Зважаючи на активне впровадження та застосування інноваційних інтерактивних технологій зв'язку Інститутом спеціальної педагогіки спільно з Міністерством освіти та науки України запроваджено проведення педагогічного on-line форуму з питань освіти дітей з особливими освітніми потребами.

Першим заходом педагогічного форуму стала всеукраїнська науково-практична конференція «Реалізація інноваційних підходів у змісті Державного стандарту початкової загальної освіти для дітей з особливими освітніми потребами», яка відбулася 15 жовтня 2014 року. Конференцію організовано та проведено в контексті програми спільної діяльності МОН та НАПН України, наказу МОН України «Про виконання Постанови кабінету Міністрів України від 21.08.2013 р. № 607» (№ 1312 від 17.09.2013 р.) спільно з МОН України, Дніпропетровським інститутом післядипломної педагогічної освіти та комунальним закладом освіти «Багатопрофільним навчально-реабілітаційним ресурсно-методичним центром корекційної роботи та інклюзивного навчання» Дніпропетровської обласної ради, який є який є експериментально-педагогічним майданчиком Інституту.

Мета конференції – обговорення проблем змісту початкової освіти дітей з особливими потребами та презентація розроблених творчими колективами на чолі з науковцями Інституту навчальних програм для підготовчих, 1 – 4 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів.

© Гудим І., 2014

Для участі в конференції попередньо зареєструвалося понад 200 фахівців з усіх регіонів України. Трансляцію конференції, яка представлена на сайті Інституту мали змогу побачити понад 1000 осіб, що опікуються проблемами освіти дітей з особливими потребами. З-поміж них методисти обласних управлінь освіти, викладачі Інститутів післядипломної педагогічної освіти, завідувачі ПМПК, директори, заступники та педагогічної практики спеціальних та інклюзивних навчальних закладів.

Під час on-line трансляції конференції працював Scure зв'язок, учасники мали змогу поставити запитання до виступаючих, висловити свої зауваження та пропозиції.

Форматом on-line конференції передбачалося презентаційне висвітлення результатів роботи комунального закладу освіти «Багатопрофільний навчально-реабілітаційний ресурсно-методичний центр корекційної роботи та інклюзивного навчання» Дніпропетровської обласної ради, який є експериментальним майданчиком Інституту спеціальної педагогіки.

Конференція розпочалась з виступу доктора педагогічних наук, професора, заступника директора Інституту спеціальної педагогіки НАПН України А. Колупаєвої. Вона висвітлила концептуальні засади розвитку спеціальної освіти та основні складові Державного стандарту початкової освіти для дітей з особливими потребами, розроблені науковцями Інституту концептуальні базові підходи розвитку вітчизняної спеціальної освіти.

Алла Анатоліївна наголосила на тому, що основний зміст Державного стандарту слугував основою розроблення нових навчальних планів, навчальних програм для всіх категорій дітей з особливими потребами з усіх освітніх галузей, написання навчальних підручників, підготовки методичних посібників і рекомендацій.

У 2014 році науковці Інституту спеціальної педагогіки НАПН України спільно з практичними працівниками розробили програмне забезпечення початкової ланки освіти для всіх категорій дітей з особливими потребами, а це 332 навчальні програми, за якими нині навчаються школярі з особливими освітніми потребами.

Уперше в Україні підготовлено програми дошкільної освіти для дітей з особливими потребами (51 програма) та програмно-методичні комплекси для окремих категорій дітей, які донині не мали навчально-методичного супроводу (діти аутичного спектра, синдромом Дауна, епілептичним синдромом та ін.).

Широкомасштабна науково-пошукова діяльність у процесі виконання фундаментальних досліджень із проблем навчання дітей із сенсорними порушеннями ознаменувалась розробленням стандартів використання шрифту Брайля у навчанні сліпих дітей. Уперше в Україні науковцями Інституту спільно з тифлопедагогами-практиками було розроблено підручники для сліпих дітей, які навчаються за рельєфно-крапковою системою Брайля. Також уперше в Україні підготовлено та впроваджено у навчально-виховний процес програми жестової мови та відповідні навчально-методичні матеріали для глухих дітей дошкільного віку, навчальні програми жестової мови початкової, середньої та старшої ланок освіти глухих дітей.

Інноваційні підходи в освіті дітей з особливими потребами широко висвітлюються науковцями Інституту спеціальної педагогіки НАПН України на курсах підвищення кваліфікації освітніх працівників (управлінців, психологів, педагогів) спеціальних та інклюзивних навчальних закладів.

Головний спеціаліст відділу освіти дітей з особливими потребами Департаменту загальної середньої та дошкільної освіти Міністерства освіти і науки України – Т. Симоненко, зазначила, що забезпечення якісної освіти для дітей з особливими потребами визначається рівнем нормативних документів які встановлюються Державним стандартом. Тісна співпраця МОН України, Інституту спеціальної педагогіки та педагогів-практиків під час розроблення Державного стандарту та навчальних програм сприяє їх ефективній реалізації.

Тетяна Василівна наголосила, що сьогодні потребують розроблення програми корекційно-розвивальної роботи для дітей з особливими освітніми потребами.

З метою впровадження Державного стандарту Міністерство освіти і науки працює над новою редакцією закону «Про освіту» та «Про загальну середню освіту» в яких будуть визначені норми якісної освіти дітей з особливими освітніми потребами. Розпочато роботу щодо приведення типових навчальних планів для основної школи 2008 року до оновлених санітарних правил і норм, а саме відповідно до зменшення сумарної кількості годин навчального навантаження. Також передбачається розроблення нормативної бази для отримання свідотства про освіту дітьми з порушеннями інтелектуального розвитку.

Привітав учасників конференції директор Департаменту освіти і науки Дніпропетровської обласної адміністрації О. Демчик Олександр Ігорович зазначив, що в Дніпропетровській області діє потужна інфраструктура закладів освіти для дітей з особливими освітніми потребами, одним з яких є «Багатопрофільний навчально-реабілітаційний ресурсно-методичний центр корекційної роботи та інклюзивного навчання» Дніпропетровської обласної ради, який очолює І. М. Родименко. Заклад є експериментальним майданчиком із впровадження інноваційних освітніх технологій в галузі спеціальної та інклюзивної освіти. О. Демчик висловив позитивну оцінку ідеї організації та проведення педагогічного форуму, як можливості обміну знаннями та досвідом.

У виступах-презентаціях керівників творчих груп з розроблення Державного стандарту початкової освіти дітей з особливими освітніми потребами та навчальних програм (доктора психологічних наук, професора Т. Сак, кандидата психологічних наук Н. Макарчук, кандидата педагогічних наук Е. Данілавичюте, завідувача лабораторії сурдопедагогіки В. Жук, доктора психологічних наук Т. Скрипник) висвітлено такі питання:

- реалізації новітнього навчально-дидактичного забезпечення для дітей із затримкою психічного розвитку;
- інновацій початкової загальної освіти дітей із порушеннями розумового розвитку;
- науково-методичні засади оновлення змісту початкової ланки освіти молодших школярів із порушеннями опорно-рухового апарату, із порушеннями слуху та зору;
- презентовано психолінгвістичну модель реалізації змісту навчання школярів із тяжкими порушеннями мовлення;
- систему корекційно-розвиткових занять для дітей з аутизмом у спеціальних загальноосвітніх закладах.

У доповіді «Державний стандарт початкової загальної освіти для дітей із затримкою психічного розвитку» розроблення оновленого навчально-дидактичного забезпечення» доктор психологічних наук, професор Сак Тамара Василівна висвітлила питання змістового забезпечення освітніх галузей інваріантної та корекційно-розвивальної складових державного стандарту.

Зокрема, розкрито мету корекційно-розвивальних занять та основні напрями розвитку психічної сфери дітей із затримкою психічного розвитку в процесі навчання та напрями розвитку психічної сфери школярів із ЗПР при засвоєнні галузевих знань (на прикладі «природознавства»); розкрито особливості навчальних програм галузевих знань.

Н. Макарчук кандидат психологічних наук, завідувач лабораторії олігофренопедагогіки та А. Висоцька, кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник лабораторії олігофренопедагогіки у своєму виступі розкрили інновації початкової загальної освіти дітей із порушеннями розумового розвитку. Зокрема, у їхньому виступі висвітлено основні чинники реформування початкової освіти дітей з розумовою відсталістю; шляхи реформування змісту початкової освіти дітей із порушеннями розумового розвитку; основні інновації державного стандарту з освітньої галузі «Мови і літератури»; основні інновації змісту програми щодо реалізації принципу доступності.

Науковий керівник творчої групи з розроблення навчальних програм для дітей із порушеннями мовлення кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник, завідувач лабораторії логопедії Е. Данілавічюте у своєму виступі розкрила сутність психолінгвістичної моделі реалізації змісту навчання школярів із тяжкими порушеннями мовлення. Науково-теоретичною основою організації навчання визначено уніфікованість інструментарію відносно опанування знань у контексті різних освітніх галузей та вирішення ряду уніфікованих корекційно-розвиткових завдань. Також у виступі розкриті взаємозв'язок когнітивної сфери й мовлення та корекційно-розвивальну спрямованість змісту навчання.

Науково-методичні засади оновлення змісту освіти молодших школярів із порушеннями опорно-рухового апарату розкрито у виступі кандидата педагогічних наук, старшого наукового співробітника О. Чеботарьової. Висвітлені науково-методичні засади навчання та зміст початкової загальної освіти для дітей із порушеннями опорно-рухового апарату

Теоретичні засади удосконалення змісту початкової ланки освіти дітей з порушеннями слуху окреслено у виступі В. Жук. Одним з елементів модернізації системи державної допомоги глухим дітям та дітям зі зниженим слухом визначено стандартизацію змісту початкової ланки навчання. Основою реформування початкової освіти дітей із порушеннями слуху визначено: скринінг слуху всіх новонароджених; ранне якісне слухопротезування; ранній початок психолого-педагогічної допомоги; залучення всіх дітей до раннього та дошкільного навчання; впровадження різних інноваційних методичних підходів.

Доктор психологічних наук Т. Скрипник присвятила виступ системі корекційно-розвиткових занять для дітей з аутизмом в спеціальних загальноосвітніх закладах, розкрила стратегічні напрями корекційно-розвиткової роботи; стратегію підвищення адаптивних можливостей учнів з аутизмом з опорою на цілісну структуру психіки, зменшення дестабілізаційних чинників та представила модель узгодженої роботи педагогів загальноосвітнього та корекційно-розвиткового напрямів.

Практику реалізації інноваційних підходів із впровадження Державного стандарту початкової загальної освіти презентували педагогічний колектив комунального закладу освіти «Багатопрофільний навчально-реабілітаційний ресурсно-методичний центр корекційної роботи та інклюзивного навчання» Дніпропетровської обласної ради.

На завершення конференції А. Колупаєва зазначила, що творчим колективом Інституту було презентовано програмно-методичний матеріал, який на сьогодні розроблено і який практики впроваджують та реалізують на практиці. Перспективним завданням для колективу Інституту та творчих груп з розроблення програмного забезпечення стане розроблення корекційно-розвиткових програм, до якого запрошуються всі педагоги зацікавлені у впровадженні власних напрацювань у цьому напрямі.

Одним з результатів конференції стала пропозиція до Міністерства освіти і науки України та практиків спеціальних та інклюзивних навчальних закладів про започаткування щорічних педагогічних форумів зі спеціальної освіти в режимі on-line, як важливого засобу підтримки зворотного зв'язку, поширення освітніх інновацій та вивчення педагогічного досвіду їх реалізації, зокрема проведення у 2015 році педагогічного on-line форуму з проблем дошкільної освіти дітей з особливими освітніми потребами.